

Non-governmental Organization
International Center of Scientific Research

**PROCEEDINGS OF THE
I INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND THEORETICAL CONFERENCE**

GLOBAL PERSPECTIVES
ON MULTIDISCIPLINARY
RESEARCH: THEORY
AND PRACTICE

25.04.2025

FLORENCE,
ITALIAN REPUBLIC

SCIENTIA
COLLECTION OF SCIENTIFIC PAPERS

with the proceedings of the

I International Scientific and Theoretical Conference

**Global perspectives on
multidisciplinary research:
theory and practice**

25.04.2025

Florence, Italian Republic

Florence, 2025

Chairman of the Organizing Committee: Goldenblat M.

Responsible for the layout: Bilous T.

Responsible designer: Bondarenko I.

- G 54 **Global perspectives on multidisciplinary research: theory and practice:** collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the I International Scientific and Theoretical Conference, April 25, 2025. Florence, Italian Republic: International Center of Scientific Research.

ISBN 979-8-89660-277-4 (series) Bowker

DOI 10.36074/scientia-25.04.2025

Papers of participants of the I International Multidisciplinary Scientific and Theoretical Conference «Global perspectives on multidisciplinary research: theory and practice», held on April 25, 2025 in Florence are presented in the collection of scientific papers.

The conference is included in the Academic Research Index ReserchBib International catalog of scientific conferences and registered for holding on the territory of Ukraine in UKRISTEI (Certificate № 125 dated January 6th, 2025).

Conference proceedings are publicly available under terms of the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License (CC BY-SA 4.0) at the www.previous.scientia.report.

UDC 082:001

© Participants of the conference, 2025

© Collection of scientific papers «SCIENTIA», 2025

© NGO International Center of Scientific Research, 2025

ISBN 979-8-89660-277-4

Семенов Владислав Сергійович,

здобувач вищої освіти медичного факультету №2, 1 курсу
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Науковий керівник: Садовнича Олена Володимирівна

канд. філол. наук, старший викладач ЗВО кафедри мовної підготовки
Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

ЕТИМОЛОГІЯ ТА МОРФОЛОГІЯ ЛАТИНСЬКИХ КОМПОНЕНТІВ В ОНКОЛОГІЧНІЙ ТЕРМІНОСИСТЕМІ

Вступ. Онкологічна терміносистема є водночас однією з найважчих та найважливіших галузей в медицині. Останніми роками кількість людей хворих на онкологію, відповідно до статистики МОЗ України, суттєво збільшилася. Отже, не лише лікарю, а й людині, недотичної до медицини, необхідно розумітися в інтерпретації термінів в галузі онкології, оскільки це дозволяє не лише глибше розуміти значення конкретних визначень, а й влучніше використовувати її у медичній, науковій та академічній практиці. Вони побудовані переважно з латинських терміноелементів, що пов'язано з історичним впливом латинської мови на розвиток науки та медицини в цілому.

Мета. Метою роботи є дослідження етимології та морфемний аналіз латинських компонентів, що формують онкологічну терміносистему. Проаналізувавши значну кількість підручників, словників, додатків, інтернет-джерел тощо, можна визначити загальноновживані та специфічні елементи притаманні лише певній галузі, у цьому випадку — онкології.

Результати дослідження. Морфемний склад відіграють визначальну роль у формуванні онкологічних термінів. Корені зазвичай вказують на те, що даний компонент є пухлиною, суфікси — на патологічний стан, або «той, що викликає» та префікси, які вказують на якісну характеристику або ступінь дії. Більшість онкологічних термінів утворюється за моделлю:

[корінь/префікс] + [суфікс],

де суфікс є носієм граматичного або семантичного значення: вказує на тип пухлини, її природу, локалізацію або метод лікування. Отже, досліджуючи дану тематику, можна висловлювати відповідні судження:

Загальноновживані префікси в онкологічній терміносистемі: *anti-* (протиставлення), *infra-*, *sub-*, *sus-* (під, нижче), *trans-*, *per-* (рух у просторі або часі, крізь, через), *re-* (знову, повторно), *post-* (після), *pre-* (перед), *inter-* (між), *extra-* (поза, назовні), *in-* (заперечення, відсутність).

Кінцеві терміноелементи: *-oma* (пухлина, новоутворення), *-cytosis* (надмірне збільшення кількості клітин), *-genesis/-gen* (виникнення, утворення/той, що викликає), *-ectomy* (видалення).

Корені, які пов'язані з анатомічною будовою пухлин: *adip-* жирова тканина (пухлини жирової тканини), *angi-* судини (пухлини кровоносних судин), *carcin-* рак (злоякісна пухлина епітеліального походження), *col-* товста кишка (пухлини товстої кишки), *derm-* шкіра (пухлини шкіри), *gli-* глія (пухлини з гліальних клітин нервової системи), *gastro-* шлунок (пухлини шлунка), *hemat-* кров (пухлини кровоносних судин або кровотворних органів), *sarcom-* сполучна тканина (злоякісна пухлина з клітин сполучної тканини) тощо. Отже, можна зауважити, що більшість коренів є загальновживаними та позначають конкретні органи та тканини організму.

Терміни в онкологічній терміносистемі, як я раніше зазначалось, утворюються за допомогою загальних принципів словотвору клінічної клінічних термінів. До прикладу: **adenocarcinoma** = *aden-* (залоза), *carcin-* (рак), *-oma* (пухлина) — *злоякісна пухлина, яка розвивається з залозистих тканин*; **osteosarcoma** = *osteo-* (кістка), *sarc-* (пухлина сполучної тканини), *-oma* (пухлина) — *злоякісна пухлина, що походить з кісткової тканини*; **neuroblastoma** = *neuro-* (нервова тканина), *blast-* (незрілі клітини), *-oma* (пухлина) — *пухлина, що розвивається з незрілих нервових клітин*.

Багато латинських компонентів використовуються для нових класів пухлин, особливо в контексті молекулярної онкології та генетичних досліджень. Наприклад, *oncogene* - компонент, що визначає гени, які можуть сприяти розвитку пухлин, або *metastasis* — перенесення хворобливого початку на інші органи або тканини.

Проаналізувавши дані, можемо поділити номінацію пухлин згідно з такою класифікацією: тип пухлини, локалізація пухлини, супутні клінічні терміни та методи лікування.

1. Тип пухлини. Залежить від походження пухлини, зазвичай тканини з якої вона походить. Наприклад, **карциноми** — пухлини епітеліального походження : *adenocarcinoma* (пухлина, що походить із залозистого епітелію), *carcinoma squamosum* (плоскоклітинний рак). **Саркоми** — пухлини сполучнотканинного походження: *osteosarcoma* (пухлина, що походить із кісткової сполучної тканини), *liposarcoma* (пухлина із жирової клітковини). **Лімфоми** — пухлини із лімфатичних тканин. **Нейробластоми** — із нервової тканини. **Меланоми** — пухлини із пігментних клітин.

2. Локалізація пухлин. *Cerebrum* — головний мозок, пухлини, що локалізуються: *glioma* (пухлина із гліальних клітин), *meningioma* (пухлина

мозкової оболонки). *Ventriculus* — шлунок, пухлини, що локалізуються в шлунку: *carcinoma ventriculi* (рак шлунка), *tumor stromalis gastrointestinalis* (*tumor* — пухлина, *stromalis* — стромальна, *gastr* — шлунок, *intest* — кишки — шлунково-кишкова стромальна пухлина).

3. Супутні клінічні терміни. *Metastasis* — перенесення хворобливого початку в інше місце: *metastasis lymphatica* — лімфатичні метастази, *metastasis haematogenus* (*haema*- кров, *gen*- виникнення, походження — метастази кров'яного походження). *Recidivus* (*re* - повторення) — рецидив.

4. Методи лікування. *Radiotherapia* — лікування радіо-променями. *Chemotherapia* — хіміотерапія. *Immunotherapia* — імунна терапія.

Висновок. Дослідження етимології та морфології латинських компонентів в онкологічній терміносистемі засвідчує, що латинська мова є основою для формування більшості онкологічних термінів, які мають чітку та логічну структуру. Системне використання префіксів, коренів, суфіксів та кінцевих терміноелементів забезпечує точність, універсальність і зрозумілість термінології на міжнародному рівні. Латинські корені дозволяють ідентифікувати локалізацію пухлини, характер патологічного процесу та методи лікування. Морфологічний аналіз термінів сприяє кращому засвоєнню медичної лексики, полегшує комунікацію між фахівцями та підвищує якість медичної освіти. Таким чином, латинські компоненти є не лише історичною, а й функціональною основою сучасної онкологічної термінології.

Список використаних джерел:

1. Anderson, S. C., & Poulsen, K. B. (2022). Medical terminology: An illustrated guide (9th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
2. International Agency for Research on Cancer. (2022). World cancer report 2022. IARC.
3. Stedman's Medical Dictionary. (2020). (28th ed.). Lippincott Williams & Wilkins.
4. WHO Classification of Tumours Editorial Board. (2019). WHO classification of tumours: Digestive system tumours (5th ed.). IARC Press.
5. Мацелюх, О. А. (2020). Латинська мова і медична термінологія. Вид-во ЛНМУ.